



การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา

Research and Development of Public Mind Enhancement

Curriculum Based on Social Meliorism Theory for Elementary School Students

ดนูชา ปนคำ*

Danucha Ponkum

วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา**

Walai Isarangkura Na Ayudhaya

สำลี ทองธิว***

Sumlee Thongthew

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา และเพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 35 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 64 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความรู้แบบประเมินความสามารถ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ได้หลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน 2) นักเรียนมีจิตสาธารณะตามองค์ประกอบต่อไปนี้ รู้ความสำคัญของจิตสาธารณะ, รู้ความต้องการสาธารณะประโยชน์ของชุมชน, มีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์, สร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ที่มีคุณภาพ และติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

คำสำคัญ: หลักสูตร/ จิตสาธารณะ/ ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า/ ประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to develop the public mind enhancement curriculum based on social meliorism theory for elementary school students, and to examine the effectiveness of the public mind enhancement curriculum. The target group was 35 students who studied in Prathomsuksa 5-6 (grades 5-6) by purposive sampling technique. The experimental duration was 64 hours. The research instruments consisted of sets of test and ability evaluation form.

* นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*** อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



The data were statistically analyzed by mean, standard deviation and t-test. Research findings were as follows : 1) The public mind enhancement curriculum based on social meliorism theory was developed. 2) The curriculum enhanced public mind of the students: acknowledgment of the importance of public mind, understanding of the community requirements on the public property, having knowledge on improvement of the public property, work for improvement of public property and follow up work of public property.

Keywords: Curriculum/ Public Mind/ Social Meliorism Theory/ Elementary School

บทนำ

“จิตสาธารณะ” เป็นคุณลักษณะประการหนึ่งของคนไทยที่สังคมในปัจจุบันเรียกร้องให้พัฒนากันอย่างจริงจัง แต่ที่มาและความหมายของคำว่าจิตสาธารณะยังคงเป็นที่สับสนและคลุมเครืออยู่ไม่น้อย หลายคนให้ความหมายของคำว่าจิตสาธารณะในทำนองเดียวกับจิตที่ต้องการทำประโยชน์ให้กับสังคม จิตที่เอื้อเพื่อ เมตตา ต้องการให้ผู้อื่นมีความสุข และบางคนก็ให้ความหมายไปถึงสำนักหรือจิตของการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อความสุขและประโยชน์ของส่วนรวม

ปัญหาที่เกิดจากการขาดจิตสาธารณะแสดงออกทางพฤติกรรมหลายลักษณะที่เป็นปัญหาหนักที่สุดคือ พฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อน เสียหายในส่วนรวมเพราะโดยนึกถึงแต่ประโยชน์ส่วนตนเท่านั้น เช่น เหตุการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2554 กลุ่มคนขับเรือรับจ้างในจังหวัดนครสวรรค์พยายามดันเรือเข้าออก ผ่านคันดินที่ก่อเป็นเขื่อนกั้นน้ำ เพื่อจะนำเรือเข้ามาตระเวนมารับจ้างในเขตที่ถูกน้ำท่วม จนเขื่อนกั้นน้ำพัง ทำให้น้ำหลากท่วมตลาด โรงพยาบาล แล้วขยายสู่ถนนสายต่างๆ ทำให้ต้องอพยพประชาชนในพื้นที่และผู้ป่วยหนักที่โรงพยาบาลสร้างความเดือดร้อนแก่ส่วนรวมเป็นอย่างมาก (เชื่อน พังนครสวรรค์คมวิโชค, 2554)

ปัญหาที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะอีกลักษณะคือการที่คนในสังคมคิดว่าเพียงไม่สร้างความเดือดร้อนเสียหายแก่ส่วนรวมก็เพียงพอแล้ว จึงไม่คิดจะทำประโยชน์ใดๆ ให้ส่วนรวม การกระทำในลักษณะเช่นนี้ไม่สร้างความเดือดร้อนเสียหายก็จริง แต่ก็ไม่ได้ช่วยสร้างสรรค์ หรือพัฒนาส่วนรวมแต่อย่างใด ซึ่งคนที่แสดงพฤติกรรมเช่นนี้ มีอยู่มากในสังคมมักมีแนวคิดในการปฏิบัติตนว่าไม่ทำให้ใครเดือดร้อนก็แล้วกัน แต่ก็ไม่คิดจะออกแรง ลงมือช่วยเหลือพัฒนาส่วนรวมให้ดีขึ้น คนเหล่านี้มักคิดว่าการไม่ทำให้ส่วนรวมเดือดร้อน เสียหาย เรียกว่า มีจิตสาธารณะแล้ว (ชาย โพธิลิตา และคณะ, 2543: 38-39)

ปัญหาที่เกิดจากการขาดจิตสาธารณะของคนในสังคมนั้นเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข แม้ว่าจะมีการกำหนดให้พัฒนาจิตสาธารณะของประชาชนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ แต่เมื่อนโยบายถูกนำมาสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมกลับพบว่าการปฏิบัติที่ดำเนินการอยู่ในเกือบทุกระดับ และทุกรูปแบบเป็นเพียงกิจกรรมสร้างกระแส หรือตามกระแสภายใต้การอ้างถึงเป้าหมายของการใช้กิจกรรมเหล่านี้เพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะ ทั้งๆ ที่กิจกรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นไม่สามารถทำให้คนในสังคมมีจิตแต่อย่างไร



ในส่วนของการศึกษา หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ประการหนึ่งจากแปดประการที่โรงเรียนจะต้องพัฒนานักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 7) จากการศึกษาเบื้องต้นของผู้วิจัยเกี่ยวกับลักษณะและประเภทของกิจกรรมเกี่ยวกับจิตสาธารณะที่โรงเรียนระดับประถมศึกษา จัดให้กับนักเรียน พบว่า กิจกรรมที่โรงเรียนส่วนใหญ่จัดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน มักเป็นกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น และมักให้นักเรียนสละเวลา แร่งกาย หรือทรัพย์สินส่วนตัวเพื่อผู้อื่น กิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวยังไม่สามารถเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนได้ เนื่องจากนักเรียนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น ไม่ได้เสริมสร้างจิตใจของนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะแต่อย่างใด

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่าส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Bandura ที่เสนอ การเรียนรู้โดยการสังเกตตัวแบบ โดยใช้ตัวแบบที่หลากหลายในการให้นักเรียนใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ในสถานการณ์ที่กำหนดไว้ การใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวพฤติกรรมนิยมนี้มีได้เตรียมการเพื่อให้นักเรียนนำไปใช้ในการแก้ปัญหาอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากสถานการณ์ที่ตัวแบบนำเสนอ นักเรียนจะทำในสิ่งที่พวกเขาได้รับรู้ว่าตัวแบบทำและจะไม่คิดริเริ่มหาหนทางด้วยตนเอง ในสถานการณ์อื่นๆ (ไตรรงค์ เจนการ, 2548) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ใช้สถานการณ์จำลองในการให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติตามที่กำหนด ซึ่งใช้สถานการณ์จำลองนี้ไม่ใช่สถานการณ์จริง แม้ว่าจะมีการเตรียมการอย่างไรก็ไม่เหมือนสถานการณ์ในชีวิตจริง อีกทั้งการแสดงบทบาทสมมุตินั้นเน้นให้นักเรียนแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำสิ่งที่

นักเรียนแสดงออกมาสู่การอภิปราย เพื่อให้ครูให้คำแนะนำนักเรียนว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรในสถานการณ์ต่างๆ (ทีศนา แชมมณี, 2551: 360) การแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดและการอภิปรายหลังการแสดงบทบาทสมมุติดังกล่าวไม่สามารถทำให้นักเรียนเกิดจิตสาธารณะได้ เพราะนักเรียนเพียงได้แสดงความคิดของตนและรับฟังความคิดของผู้อื่นเท่านั้น ไม่สามารถทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในหลักการของจิตสาธารณะและนำไปสู่การปฏิบัติ

การจัดโครงการหรือกิจกรรมของโรงเรียนส่วนใหญ่และจากงานวิจัยดังกล่าวไม่สามารถทำให้นักเรียนมีจิตสาธารณะได้ด้วยเหตุผล 4 ประการสำคัญ ได้แก่ 1) นักเรียนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามคำสั่งไม่ได้เกิดจากการเข้าใจความสำคัญและความจำเป็นในการปฏิบัติกิจกรรม และไม่ได้เชื่อมโยงสิ่งที่ปฏิบัติเข้ากับการเป็นสมาชิกในสังคมที่มีหน้าที่ทำสาธารณประโยชน์เพื่อสังคมของตน 2) นักเรียนไม่ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลายาวนานพอ ทำให้ออกโอกาสในการแสดงพฤติกรรมบนพื้นฐานจิตสาธารณะของนักเรียนไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม 3) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ตามความรู้ ความสามารถและความเคยชิน โดยไม่ได้เรียนรู้ความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ หรือไม่ได้เชื่อมโยงความรู้ที่มีไปสู่การสร้างสรรคสาธารณประโยชน์ให้กับชุมชน และ 4) ขาดระบบและวิธีการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนที่ร่วมโครงการหรือกิจกรรม มีแต่เพียงหลักฐานการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมของนักเรียนเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถยืนยันได้ว่านักเรียนที่เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นนั้นเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ

อย่างไรก็ตามการปฏิบัติตนต่อสาธารณประโยชน์จะไม่เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงเลย หากผลที่เกิดจากการปฏิบัติไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังหลายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม



เช่น การใช้ไอเอ็มบอลกำจัดน้ำเสียเมื่อเกิดมหาอุทกภัย ช่วงปลายปี พ.ศ. 2554 ที่ภายหลังมีนักวิชาการชี้แจงว่านอกจากไม่ทำให้สภาพน้ำดีขึ้นแล้วยังอาจทำให้น้ำเสียเพิ่มขึ้นด้วย หรือกรณีรวราลีในชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดอ่างทอง ร่วมกันบริจาคเงินซื้อสีและร่วมกันกับพระสงฆ์ในวัดทาพระอุโบสถ และกำแพงโบสถ์ที่ถูกรื้อน้ำท่วมจนสีลอกกร่อน ด้วยสีชมพู เขียว และส้ม ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่าสีที่ทาอุโบสถต้องใช้เพียงสีอ่อนเท่านั้น ในที่สุดกรมการศาสนาต้องเข้าไปแก้ไข ทาสีใหม่ทั้งหมด (กรมศิลปากรช่วยวัดอ่างทองทาสีอุโบสถ, 2555) สถานการณ์ที่ยกมานี้เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ นอกจากจะเน้นการเสริมสร้างให้นักเรียนเป็นผู้ที่เอาใจใส่ดูแลรักษาสาธารณประโยชน์แล้วจะต้องให้นักเรียนมีความรู้ในสิ่งที่ทำและติดตามผลที่เกิดจากการกระทำของตนเองด้วย

ประเด็นสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้น ข้อมูลความรู้และความสามารถต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องมาจากการเรียนรู้ของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการสังเกต การลงมือพัฒนาสาธารณประโยชน์โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุน การดำเนินการเรียนรู้อย่างมีความหมายของนักเรียน ทั้งนี้เพราะไม่มีผู้ใดยึดเยียดความเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะให้กับนักเรียนได้ (เลขา ปิยะอัจฉริยะ, 2551: 31-32) การจัดการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญกับการกระทำที่ถูกต้อง และการเข้าใจความหมายที่แท้จริงของสิ่งที่ตนทำ (ชาย โพธิสิตา, 2546: 60) โดยการให้ผู้เรียนได้ศึกษาสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความรู้รอบ อันเป็นจะนำไปสู่การกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการของส่วนรวม รู้ว่าอะไรเป็นประโยชน์ อะไรไม่เป็นประโยชน์ อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ สามารถทำสิ่งที่มีประโยชน์หรือแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง (พระธรรมปิฎก, 2545: 35) การเสริมสร้างจิตสาธารณะนั้น สิ่งสำคัญคือพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะ

ทำกิจกรรมนั้นต้องใช้ปัญญาและมีเหตุผลเชิงประจักษ์ ประกอบการกระทำไปด้วย นั่นคือต้องกระทำเพื่อสาธารณประโยชน์นั้นอย่างต่อเนื่องและด้วยความเข้าใจในงานที่กระทำ ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำ

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้จึงมุ่งประเด็นไปที่การเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียน ซึ่งยังไม่ปรากฏชัดในการจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยจัดหลักสูตรที่มีเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนให้สามารถใช้ความคิดและปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสังคม ตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า (Social Meliorism Theory) ที่สนับสนุนและส่งเสริมการนำการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการปฏิรูปสังคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ (Kliebard, 2004 อ้างถึงใน ลำลี ทองธิว, 2553: 1-4) โดยใช้สติปัญญาสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับสาธารณะ (Oslan, Blekher and Chesnokova, 1999) ผู้วิจัยจึงสนใจจะพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน โดยให้นักเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการของคนส่วนใหญ่ในชุมชน, ศึกษาความรู้ที่จำเป็นในการพัฒนาสาธารณประโยชน์, ลงมือสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์และเก็บรวบรวมข้อมูลผลที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา



ขอบเขต

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองเพื่อประเมินคุณภาพของหลักสูตร คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการทดลองเพื่อประเมินคุณภาพของหลักสูตร ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ จิตสาธารณะของนักเรียน

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

หลักสูตรเพื่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นสำหรับเป็นรายวิชาเพิ่มเติม กำหนดให้เรียนทั้งในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียน ใช้เวลาทั้งหมด 64 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 จัดการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ, ทัศนคติที่ชุมชนต้องการ และความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์ทัศนคติที่ชุมชน ใช้เวลาในเวลาเรียนจำนวน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง

ช่วงที่ 2 จัดการเรียนรู้เรื่องการสร้างสรรค์ทัศนคติที่ชุมชนที่มีคุณภาพ ใช้เวลาในเวลาเรียน 6 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง

ช่วงที่ 3 จัดการเรียนรู้เรื่องการติดตามผลการสร้างสรรค์ทัศนคติที่ชุมชน ใช้เวลาในเวลาเรียนจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง

นิยามศัพท์

ผู้ที่มีจิตสาธารณะ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้และความสามารถ ตามองค์ประกอบต่อไปนี้

1. รู้ความสำคัญของจิตสาธารณะ วัดได้จากการทดสอบความรู้

2. รู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน วัดได้จากการทดสอบความรู้ และการประเมินความสามารถ

3. มีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์ทัศนคติที่ชุมชน วัดได้จากการทดสอบความรู้

4. สร้างสรรค์ทัศนคติที่ชุมชนอย่างมีคุณภาพ วัดได้จากการประเมินความสามารถ

5. ติดตามผลการสร้างสรรค์ทัศนคติที่ชุมชน วัดได้จากการทดสอบความรู้ และการประเมินความสามารถ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า

ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสนับสนุนและส่งเสริมการนำการศึกษาไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ โดยเน้นที่การพัฒนาสติปัญญาคนในสังคมในการแสวงหาความรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม หลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าต้องบรรจุสิ่งที่เป็นปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในสังคม หรือสิ่งที่มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ปัญหาทางสังคมที่รุนแรงอื่นๆ เข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา โดยกำหนดภาระงานที่ทำทลายซึ่งเป็นชิ้นงาน หรือโครงการที่เป็นรูปธรรมที่ทำทลายความสามารถของนักเรียน พร้อมกันนั้นก็คัดสรรสาระเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับใช้ในการทำภาระงานนั้น จุดหมายของการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าอยู่ที่การสร้างคนสำหรับการพัฒนาสังคมที่ดีกว่าและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นว่าสังคมหลังการพัฒนา



เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น (Kliebard, 2004 อ้างถึงใน ลำลี ทองธิว, 2553: 1-4)

วิธีการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการจัดกิจกรรม เสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียน ขอความร่วมมือให้มอบหมายให้ครู ผู้รับผิดชอบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะในโรงเรียน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ 1 ฉบับ จำนวน 40 ฉบับ

1.2 ศึกษาความหมายของจิตสาธารณะ คุณลักษณะของผู้ที่มีจิตสาธารณะ ปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อจิตสาธารณะ ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่า ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ (Constructionist Theory) แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นนักวิจัย (Students as Researchers) และแนวทางการพัฒนา สาธารณประโยชน์อย่างมีคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรตาม ทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา ดังนี้

2.1 จัดทำโครงสร้างหลักสูตร โดยนำ ข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร ให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน องค์ประกอบของ หลักสูตรมีดังนี้ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย, มาตรฐานและตัวชี้วัด สาระและสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ โครงสร้างเวลา แนวการจัดการ เรียนรู้ แนวการวัดและประเมินผล และสื่อการเรียนรู้อ/แหล่งการเรียนรู้

2.2 จัดทำเอกสารหลักสูตร โดยจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้ สาระ/สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล มีแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 11 แผน

2.3 ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และ เอกสารหลักสูตร โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพแล้วนำความเห็นของผู้ทรง คุณวุฒิมาปรับปรุงหลักสูตรและเอกสารหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินประสิทธิภาพของ หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการ ศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

3.1 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ได้แก่ ข้อสอบวัดความรู้ แบบประเมินความ สามารถ แล้วตรวจสอบคุณภาพ

ข้อสอบวัดความรู้เป็นข้อสอบปรนัย 4 เลือกมีค่าความยากง่าย 0.220-0.757 มีค่าอำนาจ จำแนก 0.221-0.667 และมีค่าความเที่ยง 0.621 แบบประเมินความสามารถมีค่าความเที่ยง 0.694

แบบประเมินความสามารถเป็นแบบ มาตรฐานส่วนประเมินค่า 4 ระดับ (Rating Scale) มี ค่าความเที่ยง 0.79 ตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha)

3.2 กำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยการเลือก แบบเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

3.2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษา ตอนปลายที่ศึกษาในโรงเรียนที่ยินดีให้ความร่วมมือ ในการทดลองใช้หลักสูตร และผู้ปกครองอนุญาตให้ นักเรียนทำกิจกรรมสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ใน วันหยุด

3.2.2 โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่มี พื้นที่สาธารณะที่ใช้เป็นสาธารณประโยชน์ และชุมชน ยินดีให้ความร่วมมือ



3.2.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่
สาธารณะในชุมชนอนุญาตให้นักเรียนเข้าสร้างสรรค
สาธารณประโยชน์ของชุมชน

จากเกณฑ์การเลือกกลุ่มเป้าหมาย
ดังกล่าว ได้กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา
2554-2555 จำนวน 35 คน โรงเรียนวัดลาดสนุ่น
สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา เขต 2
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่ง
ผู้อำนวยการโรงเรียนยินดีจัดสรรเวลาสำหรับการ
ทดลองใช้หลักสูตรโดยให้จัดการเรียนรู้ได้ในชั่วโมง
ชุมนุม ทุกวันศุกร์ เวลา 13.30-15.30, ผู้ปกครอง
ของนักเรียนอนุญาตให้นักเรียนทำกิจกรรมได้ใน

วันเสาร์ตามที่ผู้วิจัยนัดหมาย โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชน
จามร-ลาดสนุ่น ซึ่งมีสนามเด็กเล่นของชุมชนที่อยู่ภาย
ใต้การดูแลของเทศบาลตำบลคูคต จังหวัดปทุมธานี
ซึ่งนายกเทศมนตรีอนุญาตให้ใช้พื้นที่สนามเด็กเล่น
เป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม
หลักสูตร

ดำเนินการวิจัย

3.3.1 แบบแผนการทดลอง ใช้แบบแผน
การวิจัย 2 แบบ คือ

- ศึกษากลุ่มเดียวก่อนและหลังการ
ทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design)
ใช้ในการศึกษาด้านความรู้

การทดสอบก่อนการทดลอง	ตัวแปรจัดกระทำ	การทดสอบหลังการทดลอง
T ₁	X	T ₂

- ศึกษากลุ่มเดียวหลังการทดลอง (One Group Posttest Only Design) ใช้ในการศึกษาด้านความ
สามารถ

ตัวแปรจัดกระทำ	การทดสอบหลังการทดลอง
X	O

3.3.2 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้

- วัดความรู้ความเข้าใจที่แสดงถึง
คุณลักษณะของผู้ที่มีจิตสาธารณะของกลุ่มเป้าหมาย
ก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้

- จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรซึ่งกำหนด
ให้เรียนทั้งในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียน ใช้เวลา
ทั้งหมด 64 ชั่วโมง และประเมินด้านความสามารถ

- วัดความรู้ความเข้าใจที่แสดงถึง
คุณลักษณะของผู้ที่มีจิตสาธารณะของกลุ่มเป้าหมาย
หลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้

3.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์
ข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้



- วิเคราะห์ข้อมูลคะแนนความรู้โดยใช้การทดสอบที (t-test) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

- วิเคราะห์ข้อมูลคะแนนความสามารถโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดให้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา

ผลการพัฒนาหลักสูตรได้หลักสูตรมี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์, หลักการและจุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระและสาระการเรียนรู้ โครงสร้างเวลา หน่วยการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา

ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรพบว่าหลักสูตรได้เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนด้านความรู้และความสามารถ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มเป้าหมาย

	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	df	t
ก่อนการทดลอง	35	25	7.17	2.76	34	11.394*
หลังการทดลอง	35	25	16.66	4.90		

$T_{34, .05} = 1.690$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนประถมศึกษาที่เรียนด้วยหลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ หลังเรียนมีคะแนน

เฉลี่ยความรู้ตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05



ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะของกลุ่มเป้าหมายกับเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม

ความสามารถ	n	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	df	t
ด้านความรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน	35	8	4.8	5.94	0.998	34	7.099*
ด้านสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ที่มีคุณภาพ	35	16	9.6	13.71	2.573	34	9.022*
ด้านติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์	35	8	4.8	7.09	0.658	34	11.885*
รวม	35	32	19.20	26.74	3.081	34	11.249*

$$T_{34} .05 = 1.690$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนประถมศึกษาที่เรียนด้วยหลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ หลังเรียนมีคะแนนความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะด้านความรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.94 ด้านสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ที่มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 13.71 และด้านติดตาม

ผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 7.09 และคะแนนรวมของความสามารถมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 26.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน และโดยรวม



อภิปรายผลการศึกษา

1. การพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา ได้รับการพัฒนาโดยศึกษาสภาพและองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะในโรงเรียน พบว่า การจัดกิจกรรมให้นักเรียนประถมศึกษาในปัจจุบันไม่สามารถเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียนได้ จากนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายของจิตสาธารณะและวิเคราะห์ได้ว่า จิตสาธารณะเป็นสำนึกที่อยู่ในจิตใจที่ต้องแสดงออกทางกรกระทำที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อส่วนรวม จากการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้นในสังคมทำให้วิเคราะห์ได้ว่าปัจจุบันมีคนในสังคมที่มีความปรารถนาทำความดีเพื่อส่วนรวมแต่ผลของการกระทำกลับไม่ได้ทำให้ส่วนรวมดีขึ้นอย่างที่ควรจะเป็น เพราะขาดความรู้ในสิ่งที่ทำ, ไม่รู้ความต้องการที่แท้จริงของส่วนรวม, ไม่ติดตามผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง ผู้วิจัยจึงกำหนดองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ดังนี้

1. รู้ความสำคัญของจิตสาธารณะ หมายถึง ผู้ที่มีจิตสาธารณะจะต้องรู้ว่าจิตสาธารณะเป็นสำนึกที่ช่วยทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น
2. รู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน หมายถึง ผู้ที่มีจิตสาธารณะจะต้องเป็นผู้ที่รู้ว่าคนส่วนใหญ่ในชุมชนหรือสังคมต้องการสาธารณประโยชน์ใด
3. มีความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ หมายถึง ผู้ที่มีจิตสาธารณะจะต้องมีความรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการก่อนที่จะลงมือทำสาธารณประโยชน์
4. สร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ที่มีคุณภาพ หมายถึง เมื่อรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ในสังคมแล้วผู้ที่มีจิตสาธารณะจะต้องลงมือทำสาธารณประโยชน์นั้นให้สำเร็จ

5. ติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ หมายถึง หลังจากทีลงมือทำสาธารณประโยชน์แล้ว ผู้ที่มีจิตสาธารณะจะต้องติดตามผลที่เกิดขึ้นด้วยว่าสิ่งที่ลงมือทำลงไปนั้นได้ผลตามที่คนส่วนใหญ่ต้องการหรือไม่ รวมทั้งมีผลเสียอื่นๆ ตามมาหรือไม่ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

จากความหมายและองค์ประกอบของจิตสาธารณะดังกล่าว ผู้ที่มีจิตสาธารณะต้องเป็นผู้ที่มีปัญญา ผู้วิจัยจึงศึกษาทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าพบว่า เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสติปัญญาคนในสังคมโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำหรับการเปลี่ยนแปลงสังคม (Kliebard, 2004 อ้างถึงใน ลำลี ทองธิว, 2553: 1-4) ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งจากการศึกษาความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน พบว่าชุมชนต้องการให้ปรับปรุงสนามเด็กเล่น สำหรับแนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีและแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการใช้สติปัญญาของผู้เรียนมาใช้ได้แก่ ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ (Constructionist Theory) และแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นนักวิจัย โดยทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อว่าความรู้เกิดขึ้นหรือสร้างขึ้นโดยผู้เรียน ไม่ใช่เป็นการให้จากผู้สอนหรือครู จึงเหมาะสมในการนำมาใช้ให้นักเรียนศึกษาความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สนามเด็กเล่น ส่วนทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสต์ (Constructionist Theory) ที่สนใจในพลังและความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ที่นักเรียนแสดงออกโดยการสร้างผลงานเชิงประจักษ์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องและเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการให้นักเรียนปรับปรุงสนามเด็กเล่นซึ่งเป็นการสร้างผลงานเชิงประจักษ์ที่ต้องใช้พลังและความคิดสร้างสรรค์ และสำหรับแนวคิดการเรียนรู้โดยนักเรียนเป็นนักวิจัย ที่เน้นให้นักเรียน



ได้เรียนรู้จากการเสาะหาข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล ซึ่งแนวคิดนี้สามารถนำมาใช้ในการสร้างสรรค์สนามเด็กเล่นซึ่งนักเรียนจะต้องศึกษาข้อมูลรายละเอียดความต้องการของชุมชนก่อนลงมือสร้างสรรค์สนามเด็กเล่นเพื่อให้ได้สนามเด็กเล่นตามความต้องการของชุมชนรวมทั้งต้องติดตามผลที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์สนามเด็กเล่น เพื่อให้ทราบว่ามีเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร

การพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบดังกล่าว ทำให้ได้หลักสูตรการสร้างเสริมจิตสาธารณะที่มีคุณภาพ ซึ่งเน้นการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ที่มีคุณภาพตามความต้องการของชุมชน

2. การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร

2.1 หลักสูตรเสริมสร้างให้นักเรียนมีความรู้ตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรที่เป็นปัจจัยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่แสดงคุณลักษณะของผู้ที่มีจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนเรียนนั้น พบว่าเป็นเพราะความเหมาะสมของแนวการจัดการเรียนรู้และสื่อการจัดการเรียนรู้ โดยในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ กำหนดให้นักเรียนศึกษา อภิปราย และนำเสนอความคิด โดยใช้ข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นนักเรียนยังได้ศึกษาวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสอบถาม สัมภาษณ์ สังเกต และการสรุปประมวลผลข้อมูล, วิธีการศึกษาและสรุปข้อความรู้ โดยการทดลองปฏิบัติจนเข้าใจแล้วจึงปฏิบัติจริงในทุกเรื่องซึ่งที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะนักเรียนได้ศึกษาความรู้ดังกล่าวและเป็นผู้สรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเข้าใจและเก็บจำข้อความรู้เหล่านั้นได้

2.2 หลักสูตรเสริมสร้างให้นักเรียนมีความสามารถตามองค์ประกอบของจิตสาธารณะ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรที่เป็นปัจจัยให้นักเรียนมีความสามารถตามองค์ประกอบ

ของจิตสาธารณะสูงกว่าเกณฑ์นั้นพบว่าเป็นเพราะความเหมาะสมของแนวการจัดการเรียนรู้ และการกำหนดภาระงานที่ท้าทายในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ ได้แก่ การปรับปรุงสนามเด็กเล่น

ความสามารถด้านรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน นักเรียนต้องสัมภาษณ์หรือสอบถามรายละเอียดสาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการจากสมาชิกในชุมชน การที่นักเรียนมีโอกาสเข้าไปในชุมชนในเวลาเรียนปกติที่เคยแต่เรียนในโรงเรียนเท่านั้น เป็นสิ่งน่าตื่นเต้นและท้าทายสำหรับนักเรียน เหตุที่นักเรียนสามารถทำได้ด้วยความเชื่อมั่นเช่นนี้เป็นเพราะนักเรียนได้ศึกษาวิธีการและฝึกปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูลมาก่อนทำให้นักเรียนสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตามที่กำหนด เมื่อนำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ก็พบว่าข้อมูลมีความสมบูรณ์สามารถนำมาสรุปประมวลผลได้ เป็นเพราะนักเรียนได้ศึกษามาแล้วว่าข้อมูลลักษณะใดที่สมบูรณ์เพียงพอที่นำมาสรุปประมวลผลได้ทำให้นักเรียนมีความระมัดระวังและรอบคอบในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ความสามารถด้านสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ที่มีคุณภาพ นักเรียนต้องวางแผน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ ปรับปรุงและแก้ไข ซึ่งในการวางแผนนั้นนักเรียนต้องใช้ข้อความรู้ที่สรุปได้มาวางแผนการปรับปรุงสนามเด็กเล่น ว่าต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์ใด มีวิธีการทำงานและลำดับการทำงานอย่างไร ก่อนลงมือทำงานด้วยความสนุกสนานและทุ่มเท เนื่องจากการปรับปรุงสนามเด็กเล่นทำในวันเสาร์ ช่วงเช้าวันละ 4 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 วัน การทำงานในวันเสาร์แต่ละครั้งนักเรียนใช้วงจรคุณภาพงาน เช่น ในวันเสาร์ที่ทำงานเดิน นักเรียนก็ทำทางเดินตามที่วางแผนไว้ แล้วตรวจสอบว่าทางเดินมีคุณภาพเพียงพอหรือไม่ แล้วลงมือแก้ไขปรับปรุง คือ ทำงานไป ตรวจสอบไป แก้ไข



ปรับปรุงไปพร้อมๆ กัน จนทำทางเดินเสร็จ ในภาพรวมการปรับปรุงสนามเด็กเล่นเป็นงานที่ทำหาค่าความสามารถของนักเรียนเป็นอย่างมาก ภาระงานนี้จัดว่าเป็นภาระงานที่หนักพอสมควรสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย แต่นักเรียนก็ทำงานจนเสร็จอย่างมีคุณภาพเพราะเห็นภาพความสำเร็จที่รออยู่ข้างหน้า เห็นความสำคัญว่าสิ่งที่ทำนี้ทำชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ความสามารถด้านติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ นักเรียนต้องสังเกตการใช้สนามเด็กเล่นของสมาชิกในชุมชน เพื่อติดตามผลว่าหลังจากปรับปรุงสนามเด็กเล่นมีสมาชิกในชุมชนมาใช้สนามเด็กเล่นมากน้อยเพียงใด รวมทั้งมีสิ่งใดที่ต้องแก้ไข ปรับปรุง อีกหรือไม่ ซึ่งนักเรียนสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตได้เนื่องจากได้ศึกษาวิธีการและฝึกปฏิบัติก่อนลงสนามไปสังเกตจริง ข้อมูลจากการสังเกตจึงสมบูรณ์เพียงพอในการนำมาสรุปประมวลผลได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดให้ทุกสถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารสามารถนำหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาได้โดยประสานงานกับชุมชนซึ่งนับว่าเป็นการร่วมมือกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษา

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอน

หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะเป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้โดยครูต้องพิจารณาเลือกสาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการที่เหมาะสมกับความสามารถตามวัยของนักเรียน, ระยะเวลาการจัดการเรียนรู้ และความพร้อมของชุมชนหรือสถานศึกษาในการให้การสนับสนุนการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์นั้นด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาไปใช้ในสถานศึกษาอื่นๆ ที่ชุมชนมีความต้องการสาธารณประโยชน์ที่แตกต่างไป

2.2 ควรพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาเพื่อใช้จัดการเรียนรู้ต่อเนื่องจากหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาลบนี้

2.3 หลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษานี้อาจนำไปเป็นแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างพลเมืองดีด้านอื่นๆ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก “ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต” (CU GRADUATE SCHOOL THESIS GRANT) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปวิทยาการศึกษาศาสตร์วิจัย. (2555). [ออนไลน์]. <http://www.komchadluek.net>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ไตรรงค์ เจนการ. (2548). **ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีผลต่อแนวทางการออกแบบการเรียนการสอนและการประเมินผล**. [Online]. <http://www.inspect11.moe.go.th/index.php/component/content/article/54-2009-11-28-01-55-54/128-2010-02-23-07-40-15> [4 ธันวาคม 2553].
- ชาย โพธิสิตา และคณะ. (2543). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาจิตสำนึกของคนไทยต่อสาธารณสมบัติ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชาย โพธิสิตา. (2546). **จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ: แนวคิดทางสังคมและนัยเชิงนโยบาย**. วารสารราชบัณฑิตยสถาน 28, (เมษายน-มิถุนายน): 431-448.
- ทศนา แคมมณี. (2551). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก. (2545). **พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2551). **เด็กเยาวชนร่วมพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย**. ในเด็กและเยาวชน: สังคมมีคุณค่าจากต้นกล้าคุณธรรม. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- เชื่อนพังนครสวรรค์จุมวิโชค. (2554). [ออนไลน์]. <http://www.banmuang.co.th>.
- ลำลี ทองธิว. (2553). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น: การจัดการศึกษาที่อิงแนวคิดเพื่อสังคมที่ดีกว่า**. สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Fishman, S.M., and McCarthy, L. (2007). **John Dewey and the Philosophy and Practice of Hope**. Illinois: University of Illinois Press.
- Oslo, A., Blekher, L., Chesnokova, V. (1999). **Public consciousness**. [Online]. Available from: <http://old.russ.ru/ds/english.htm> [2010, January 4].